

Notes Bibliogràfiques

Manual completo de Biología Moderna macro-y-microscópica. R. P. J. PUJULA, S. J. Un volum de 524 pàg., tam. 17×25 cm., prop de 600 gravats entre ells varies lám. en color, preu 22 pessetes en rústic, 25 relligat.

Veus-ací una nova producció del Laboratori Biològic de Sarrià: una obra no feta de correguda sino fruit de molts anys de labor intensa que no podrà menys de tenir gran acceptació adès pel seu substàncios contingut adès pel nou i encertat pla del seu autor a l'ensems d'una presentació digníssima dins del seu preu econòmic.

El Manual de Biologia es primordialment un verdader compendi d'altres obres de l'autor adès publicades adès inèdites, encara, segons el programa anunciat en la Citologia llur. Ultra, per a que sigui complet conté àdhuc els tractats macroscòpics de Botànica i Zoologia. La obra es divideix en deu parts. Després d'exposar el concepte de la Biologia i les múltiples branques llurs en una breu introducció orientadora, s'estudia en la primera part la matèria de que conta l'organisme en la forma d'un breu tractat de Química Biològica, comú als dos reines. I seguint un procediment sintètic passa d'aquella a la consideració del primer substrat de la vida qu'és la cèl·lula, resumint el seu tractat de Citologia. Adhuc aquesta segona part es comú als dos reines, vegetal i animal. No passa lo mateix en les sis següents, puix que la diversitat morfològica i fisiològica de plantes i animals, objecte d'ells, no permeten comprendr'els en tractats comuns. A la Citologia general, doncs, segueix el tractat de Histologia vegetal on es dona una noció clara de tots els teixits vegetals dels orígens llurs (meristemos). La quarta part se consagra a la Organografia fisiològica, àdhuc vegetal, tractant-se en ella amb tota la extensió desitjable per a la ensenyança oficial, tots els òrguens vegetals amb la respectiva funció llur. La quinta és per a la Sistemàtica i Fitografia on sens fer-se pesat amb llargues llistes de noms, dona l'autor una idea exacta de les agrupacions de les plantes descrivint els llurs principals grups sens oblidar la Fitogeografia ni la Fitopaleontologia. Començant després, l'autor, l'estudi del reine animal tracta en la sexta part la Histologia animal, la Organografia fisiològica en la sèptima, que evidentment es la més llarga i la més interessant. En la octava part, té el lector un bon resum de Zoografia, atractívola i agradable per la llur esplèndida il·lustració sens mancar-li tampoc la llur corresponent Zoogeografia i Zoopaleontologia. Les dugues últimes parts com les dugues primeres son comunes als dos reines, titulades Bionomia i Problemes Biològics.

Aquestes dagues últimes parts son noves i molt interessants. En la Bionomia es tracta del modo de ser i obrar de cada espècie organitzada, confirmant-se les lleis bionòmiques amb selectes i molt instructius exemples. En els problemes biològics es toquen aquells punts que la ciència positiva no ha resolt encare si bé fa increïbles esforços per a resoldre'ls, assenyalant el fonament dels problemes i demostrant que la ciència positiva (ultra de la positivista) no poden resoldre'ls sens acudir a les ciències filosòfiques.

Finalment, quatre coses vull fer remarcar, que avaloren, naturalment, aquest Manual: 1.ª qu'els paràgrafs són de dues menes: uns amb lletra ordinària pels quins sols cerquen una clara noció de lo qu'es tracta; i els altres amb lletra menuda pels quins volem profunditzar en la matèria: 2.ª les sinòpsis, tan escaïentes al final de cada part, com les experiències de càtedra, que tan amena i fàcil han de fer la classe: 3.ª els índexs alfabètics tant detallats: un d'etimologies, afortunada innovació en aquest gènere de llibres i de gran utilitat per a retenir els noms quan no se sab el llur significat; altre de matèries, i altre, en fi, d'autors: 4.ª per acabar, la profusió d'escollits grabats que donen a la obra la claretat que deu tenir tot llibre destinat a la ensenyança.

Sens dubte aquest Manual per la seva nova orientació formarà època en la ensenyança secundària respecte de la Biologia, vist l'entusiasme en que ha sigut acollit i ja adoptat per text en diferents centres, per lo que li augurem un èxit extraordinari. — A. CODINA.

Simón de Rojas Clemente y Rubio y el primer centenario de su muerte. Luis PARDO. (Anales del Instituto Nacional de 2.ª Enseñanza de Valencia. Trabajo del Laboratorio de Historia Natural, núm. 15) Valencia, 1927. — A la *Societat d'Amadors de les glòries valencianes*, «*Lo Rat Penat*», es deu el monument a Clemente suara descobert al jardí Botànic de València. En l'acte de la inauguració es repartí el fullet de Luis Pardo que conté una breu biografia, junt amb la bibliografia de l'il·lustre botànic. El costum d'anomenar-lo per Rojas Clemente ha portat a escriure Rojas-Clemente (com he vist recentment en una publicació científica) i a què figuri a Rojas y no a Clemente en una popular enciclopèdia; per això crec molt útil que Pardo noti aquesta impropietat. Cada vegada que el Sr. Pardo cita Ali-Bey (Domènec Badia) li diu Bahía. Encara que no sigui més que un simple error d'impremta que s'hagi anat repetint, em sembla millor advertir-ho.

Segueixen unes planes d'homenatge escrites per entusiastes de l'obra de Clemente. Els records que li dediquen el professor Beltrán i Font de Mora completen en part el treball de Pardo. Dissenteixo en absolut del Sr. Font de Mora quan afirma que és ben coneguda l'obra botànica de Clemente i ha estat menys difosa la seva tasca agronòmica; a cada pas